

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Општи услови за осигурување на живот поврзано со инвестициони фондови каде осигуреникот го носи инвестициониот ризик (во понатамошниот текст: Услови), се составен дел од договорот за осигурување на живот во случај на смрт или доживување каде вложувањата се вршат во инвестициони фондови, каде осигуреникот го носи инвестициониот ризик, кој што Договорувачот на осигурување ќе го склучи со УНИКА Лајф А.Д Скопје (во понатамошниот текст: Осигурувач)

Поединечни поими во овие Услови ги имаат следните значења:

Осигурувач – друштво за животното осигурување УНИКА Лајф А.Д Скопје;

Договорувач на осигурувањето – лице кое со Осигурувачот склучило договор за осигурување на животот;

Осигуреник – физичко лице на чиј живот се однесува осигурувањето и од чие доживување или смрт зависи исплатата на осигурената сума;

Корисник на осигурувањето – лице на кое му се исплатува осигурената сума за договорениот осигурен случај;

Понуда – пишан предлог на подносителот на понудата за склучување на договор за осигурување на образец на Осигурувачот;

Полиса – документ издаден од Осигурувачот како писмен доказ за склучениот договор за осигурување;

Осигурен случај – иден, неизвесен и независен настан од исклучивата волја на Договорувачот предизвикан од осигурен ризик ;

Случај доживување – престанување на договорот за осигурување поради истек на договорениот период на осигурување;

Случај смрт – прекин на договорениот периодот на осигурување на живот во случај на настанување на смрт на осигуреникот;

Инвестициско портфолио: е вкупниот број на удели во инвестициски фондови за еден договор за осигурување;

Инвестициски фонд: се здружени парични средства наменети за инвестирање, прибрани од инвеститори преку јавен повик или приватна понуда, со кои за сметка на инвеститорите управува друштво за управување со фондови;

Друштво за управување со инвестициски фондови – е акционерско друштво со седиште во Р.Македонија кое добило дозвола од Комисија за хартии од вредност за вршење на работи за основање и управување со инвестициски фондови;

Вредност на инвестициско портфолио – е производот од бројот на купени удели и цената на уделот на денот на пресметката;

Удели во инвестициски фонд: е сразмерен пресметковен дел од вкупната вредност од инвестицискиот фонд кој зависи од висината на влогот во

инвестицискиот фонд и цената на еден инвестиционен удел на денот на инвестирање;

Цена на удели во отворен инвестициски фонд – се пресметува кога нето вредноста на имотот на фондот ќе се подели со бројот на издадени удели, при што нето вредноста на имотот на фондот е пресметана согласно Законот за инвестициски фондови, а бројот на издадени удели е еднаков на бројот на удели те во моментот на пресметување на цената, земајќи ги во предвид сите продажби и откупи извршени од моментот на последната пресметка до моментот на пресметката на новата цена;

Вредноста на имотот на инвестицискиот фонд – е збир на вредноста на хартиите од вредност во портфолиото на инвестициски фонд, паричните депозити на фондот кај банките и друг имот на фондот;

Нето вредност на имотот на инвестициски фонд – е вредноста на имотот намалена за износот на обврските на фондот;

Информативна пресметка – индивидуален, информативен преглед на можниот развој на инвестициони фондови за одреден договор за осигурување, со претпоставен принос за реалната вредност на инвестициското портфолио кој зависи од реалниот принос на поединечниот инвестициски фонд. Реалната вредност може да биде повисока или пониска од вредноста прикажана во информативната пресметка;

Премија за осигурување - паричен износ кој Договорувачот на осигурувањето е должен да му го уплати на Осигурувачот согласно договорот за осигурување на живот;

Премија за вложување за договорите со повеќекратно плаќање на премија – дел од договорената премија за осигурување која се вложува во инвестициски фондови, преостанува по одбивање на премијата за осигурување на ризик смрт и трошоци за осигурување и останати трошоци согласно член 15 од овие Услови;

Премија за вложување за договорите со еднократно плаќање на премија – дел од договорената премија за осигурување која преостанува по одбивање на годишната премијата премија за осигурување на ризик смрт и вкупните трошоци за осигурување и останати трошоци согласно член 15 од овие Услови, која се вложува во инвестициски фондови;

Премија за осигурување на ризик смрт – дел од премијата која се издвојува за покривање на ризик смрт;

Осигурена сума за доживување – е вредноста на инвестициското портфолио по истек на осигурањето;

Осигурена сума во случај на смрт – одговара на збирот на загарантиран износ во случај на смрт и вредноста на инвестициското портфолио;

Загарантиран износ во случај на смрт – паричен износ кој се утврдува со одреден процент од вкупна договорена премија за целото времетраење на договорот за осигурување на живот;

Член 1

(1) Составен дел од договорот за осигурување се понуда, полиса за осигурување, Општи услови за осигурување на живот поврзано со

инвестициони фондови и посебни услови ако се договорени. (2) Покрај осигурување на живот по овие Општи услови можат да се договорот и дополнителни осигурувања, согласно дополнителните услови за осигурување. Ако со осигурување на живот се договори и дополнително осигурување, составен дел на договорот се и дополнителните услови на осигурувачот за соодветното дополнително осигурување.

(3) Покрај понудата, полисата, Општите, Поседните и Дополнителните услови, составен дел на договорот за осигурување се и информативната пресметка и Проспект на инвестицискиот фонд.

(4) Согласно овие Општи услови можат да се осигураат здрави лица од навршени 14 години на животот па сè до завршувањето на календарската година во која осигуреното лице навршило 70 години на животот. Осигурувањето треба да заврши во календарската година во која осигуреникот ќе наврши 75 години старост.

(5) Ова осигурување може да се договори со времетраење од 5 до 35 години.

(6) За осигурување на лица кои се подложни на повисока смртна опасност, Осигурувачот има право да примени зголемување на премијата за осигурување на ризик смрт од осигурувањето поради зголемените ризици. Зголемувањата ги определува Осигурувачот според процена на ризикот врз основа на соодветните услови за осигурување на зголемени ризици (анормален ризик).

(7) Заради изразено тешки ризици, Осигурувачот може да го оцени осигуреникот како неприфатлив за осигурување.

Член 2

Понуда за склучување на договор за осигурување

(1) Понудата за осигурување се доставува во образец на Осигурувачот. Понудата треба да биде целосно, вистинито и точно пополнета и во неа мора да се наведат сите значајни факти за процена на ризик и прием во осигурување.

(2) Осигурувањето на живот поврзани со инвестициски фондови според овие Услови и доставената понуда може да биде склучено со или без лекарски преглед.

(3) Ако Договорувачот и Осигуреникот не се исто лице, за договорот да биде важечки потребен е и потпис од Осигуреникот, или при потпишување на донудата да достави полномоштво за склучување на договор за осигурување на живот каде ќе биде наведен загарантираниот износ во случај на смрт.

(4) Потписите на Понудувачот/Договорувачот на осигурувањето и Осигуреникот на понудата за осигурување ќе се сметаат за потписи на полисата.

Член 3

Склучување на договор

(1) Договорот за осигурување на живот поврзан со инвестициони фондови се склучува кога понудата за осигурување ќе биде прифатена.

(2) Понудата за склучување на договор доставена во писмена форма е валидна за барателот 8 дена од денот кога осигурувачот ја примил понудата за осигурување без лекарски преглед, во случај кога е потребен лекарски преглед понудата е валидна во период од 30 дена. Како ден на прием на понудата се смета денот кога понудата службено е примена од страна на Осигурувачот.

(3) Ако Осигурувачот во рокот наведен во став 2 од овој член не ја одбие понудата која не отстапува од Условите под кои Осигурувачот склучува договор за осигурување на живот поврзано со инвестициони фондови, ќе се смета дека ја прифатил понудата и дека договорот е склучен тој ден кога понудата пристигнала кај Осигурувачот и под услов до тој ден да е платена првата договорена премија или првата рата на премијата.

(4) Во случај Осигурувачот да побара дополнителни податоци за обработка на понудата, рокот од став 2 почнува да тече од денот кога Осигурувачот ги примил дополнителните барани податоци. Ако

Осигурувачот изјави дека го прифаќа договорот само под изменети услови, се смета дека договорот е склучен кога понудувачот ќе се согласи на изменетите услови.

(5) Осигурувачот го задржува правото да ја одбие понудата за осигурување без дополнително објаснување за причините за одбивање на понудата, а понудата со приложените документи, освен документите предадени во оригинал, не му се враќаат на осигуреникот / Договорувачот

Член 4

Почеток и истек на осигурувањето

(1) Договорот за осигурување на живот поврзан со инвестициони фондови се склучува на одредено време со еднократно плаќање на премија на почетокот на периодот на осигурување или плаќање на еднакви рати кои се претходно договорени.

(2) Осигурувањето на живот започнува од 00:00 часот на денот кој на полисата е назначен како почеток на осигурувањето и кој е првиот ден во месецот кој следи по месецот на склучување на договорот и плаќање на правата премија за целиот период на осигурување. Обврските на Осигурувачот започнуваат од датумот на почетокот на осигурувањето согласно став (1) на овој член, и само ако до тој датум е платена првата премија или првата рата.

(3) Ако договорената премија не е платена до денот кој во полисата е означен како почеток на договорот за осигурување, обврската на Осигурувачот започнува во 00:00 часот во првиот нареден ден од денот кога е платена договорената премија за загарантираниот износ во случај на смрт, а за правата од договорот за осигурување кои произлегуваат од вложување во инвестициски фондови обврската на Осигурувачот почнува последниот работен ден од месецот во кој е во целост платена првата договорена премија, под услов уплатата да е затворена до 25-ти ден од месецот, но ако уплатата е после тој ден, во тој случај последниот работен ден од наредниот месец.

Пред датумот на почеток на осигурување кој е наведен во полисата за осигурување не постои обврска на Осигурувачот.

(4) Осигурувањето на живот трае до 00:00 часот на денот кој во полисата е наведен како ден на истек на осигурувањето.

(5) Договорот за осигурување може да престане и пред истекот на договорениот период на осигурување во случај на смрт на осигуреникот, откуп, раскинување на договорот и согласно овие Услови и одредбите од 300.

Член 5

Обврски за пријава на податоци при склучување на договор

(1) При склучување на договор за осигурување на живот поврзано со инвестициони фондови, Договорувачот е должен при склучување на договорот да му ги пријави на осигурувачот сите околности кои се значајни за оценка на ризик, а кои му се познати или не можеле да му останат непознати.

Одредбата на став (1) од овој член се однесува особено на околностите за кои осигурувачот во понудата бара дополнителни податоци.

(2) Договорувачот на осигурувањето е должен по барање на осигурувачот да ги обезбеди од осигуреникот сите потребни податоци кои се однесуваат на него.

(3) Договорувачот на осигурувањето е должен да даде точна, вистинита и потполна изјава за околностите кои се значајни за проценка на ризик, а посебно тие околности кои се наведени во понудата, како и други податоци побарани од страна на Осигурувачот.

(4) Ако договорот за осигурување на живот поврзан со инвестициони фондови се склучува во име и за сметка на друго лице или во корист на трето лице, или за туѓа сметка, одредбите од овој член се однесуваат и на тоа лице, ако знаела дека податоците, потребни за проценка на ризик се непотполни и неточни.

Член 6

Намерна неточна пријава или премолчување

(1) Ако Договорувачот намерно дал неточни информации, или намерно премолчил некоја околност од таква природа што осигурувачот не би склучил договор да знае за правата состојба на работите, односно околностите, Осигурувачот може да бара поништување на договорот.

(2) Во случај на поништување на договорот врз основа на став (1) од овој член, Осигурувачот ја задржува наплатената премија за осигурување. Ако до денот на поднесување на барањето за поништување на договорот настапила смрт на осигуреникот, Осигурувачот ќе исплати вредноста на инвестициското портфолио намалена за доспеана ненаплатена премија за осигурување на ризик смрт.

(3) Правото на осигурувачот да бара поништување на договорот за осигурување престанува ако осигурувачот во рок од три месеци од денот на дознавање на неточноста на пријавата или премолчување не му изјави на Договорувачот на осигурувањето дека има намера да го користи ова право.

Член 7

Ненамерна неточна пријава или премолчување

(1) Ако договорувачот изврши неточна пријава, односно дал неточни податоци, или пропуштил да ги даде бараните известувања, а тоа не го извршил намерно, Осигурувачот може, во рок од месец дена од дознавањето за неточноста или непотполноста на пријавата, да изјави дека го раскинува договорот или да предложи зголемување на премијата во размер со зголемениот ризик.

(2) Доколку договорот се раскинува врз основа на изјава на Осигурувачот, осигурувањето престанува по истек на 14 дена од денот кога осигурувачот ќе му ја соопшти на договорувачот својата изјава за раскинување на договорот, а во случај ако постои предлог од Осигурувачот за зголемување на премијата, раскинувањето настапува врз основа на законот, ако Договорувачот не го прифати предлогот со плаќање на дополнителна премија во рок од 14 дена од денот на прием на предлогот.

(3) Во случај на прифаќање на предлогот за зголемување на премија, Осигурувачот ја наплатува разликата за зголемената премија за ризик смрт која требаше да биде платена за реалниот ризик од вредноста на инвестициското портфолио.

(4) Во случај на раскинување на договорот врз основа на одредбите на овој член, Осигурувачот е должен да врати дел од премијата за ризик смрт кој се однесува на времето до крај на осигурителната година и вредноста на инвестициското портфолио намалено за износот на излезни трошоци согласно член 15 од овие Услови.

(5) Ако осигурениот случај настане пред утврдувањето на неточноста или непотполноста на пријавата или после тоа, но пред раскинување на договорот, односно постигнување на спогодба за зголемување на премијата, осигурената сума се намалува пропорционално со платената премија и премијата која треба да се плати.

Член 8

Неточност или непотполна пријава

(1) Ако во моментот на склучување на договорот на Осигурувачот му биле познати и/или не можеле да му останат непознати околности кои се значајни за проценка на ризик, а кои договорувачот на осигурувањето неточно ги има пријавено или ги има премолчено, не може да се повикат на неточност на пријавата или премолчување.

(2) Истото важи и во случај кога Осигурувачот дознае за тие околности за време траење на осигурувањето, а не се користени законските овластувања.

Член 9

Неточна пријава на пристапната старост на осигуреникот

(1) Во случај на неточна пријава на пристапната старост на осигуреникот, следат следните последици:

1. Договорот за осигурување е ништовен и Осигурувачот е должен да ја врати премијата за осигурување на ризик смрт и вредноста на инвестициското портфолио намалена за износот на излезни трошоци согласно член 15 од овие Услови, ако за време на склучување на договорот се неточно пријавени годините на старост на осигуреникот, а неговите вистински години на старост ја надминуваат границата до која Осигурувачот склучува договор за осигурување на живот поврзано со инвестициони фондови.

2. Ако е неточно пријавено дека осигуреникот има помалку години, а неговите вистински години на живот не ја надминуваат границата до која Осигурувачот склучува договор за осигурување на живот поврзано со инвестициони фондови, договорот е важечки, а инвестициското портфолио се намалува во размер со договорената премија и премија предвидена за осигурување на ризик смрт на лице кое има години колку и осигуреникот. Осигурувачот ќе ја наплати премијата која треба да се плати према точната возраст на осигуреникот од вредноста на инвестициското портфолио.

3. Ако осигуреникот има помалку години отколку што е пријавено при склучување на договорот, премијата се намалува на соодветниот износ, а Осигурувачот за разликата помеѓу наплатената премија и премијата на која има право ќе го зголеми инвестициското портфолио.

Како се определува и како се плаќа премијата од осигурувањето

Член 10

(1) Премијата од осигурувањето која Договорувачот е должен да ја плати на Осигурувачот за склучување на полиса е составена од: премијата за вложување, премија за осигурување на ризик смрт и трошоците за осигурување.

(2) Премијата за осигурување на ризик смрт е утврдена согласно тарифите и условите на Осигурувачот во зависност од возраста на осигуреникот, висината на загаранираниот износ во случај на смрт и полот.

(3) Пристапната старост на осигуреникот се пресметува како разлика од годината на почеток на осигурувањето и годината на раѓање на осигуреникот. Долната и горната граница на возраста се определуваат согласно тарифите и условите на Осигурувачот.

(4) Премијата од осигурувањето и осигурената сума се договараат во ЕУР и се плаќаат во денари согласно средниот курс на НБРМ на приемот на уплатата.

(5) Првата премија се плаќа однапред, во рокови определени во полисата за осигурување, со можност за повеќекратно и еднократно плаќање на премијата.

(6) Договорувачот е обврзан да ја плаќа премијата во договорениот рок и на договорениот начин на денот на доспевањето на премијата.

(7) Премијата се плаќа во полниот износ, без намалување за трошоците од платниот промет. Можните трошоци од платниот промет ги поднесува Договорувачот на осигурувањето.

(8) Ако не може да се реализација уплатата на премијата во корист на Осигурувачот, поради причина за која е одговорен Договорувачот на осигурувањето, ќе се смета дека премијата е платена на денот кога е реализирана уплатата во корист на Осигурувачот.

(9) Договорувачот на осигурувањето може при поднесувањето на понудата да уплати аванс. Износот на авансот се признава како уплатена премија доколку договорот за осигурување биде склучен, а во спротивно авансот се враќа во целост.

Член 11

Плаќање на премија

(1) Договорувачот на осигурување е должен договорената премија за осигурување (еднократно или повеќекратно) да ја плати во полн износ без намалување за трошоците за платен промет. Трошоците за платен промет се на товар на договорувачот на осигурувањето.

(2) Повеќекратната премија за осигурување може да се плати годишно или на рати и тоа полугодишно, квартално или месечно. Не се пресметува доплатак за плаќање на премија во период помал од една

година. Во случај на настанување на осигурен случај смрт, Осигурувачот е овластен да ја наплати премијата за ризик смрт до крај на осигурителната година кога настанала смртта на осигуреникот од вредноста на инвестициското портфолио.

(3) Првата рата или еднократната премија доспева за плаќање на денот кој е наведен како почеток на осигурувањето ако поинаку не е договорено. Премијата за осигурување на ризик смрт кај договорите со еднократно плаќање на премија се плаќаат годишно и доспева првиот ден од наредниот период од осигурување и истата се наплаќа годишно до крај на периодот на осигурување од инвестициското портфолио.

(4) Во случај да е договорено плаќање на годишната премија на рати, истата доспева првиот ден од наредниот период на осигурување.

(5) Ако договорувачот на осигурување или некое друго заинтересирано лице не ја плати премијата за осигурување за два последователни месеци, Осигурувачот ќе го повика со препорачано писмо да ја плати достасаната премија во рок од 30 дена од денот на врачувањето на препорачаното писмо.

(6) Ако во рокот утврден со препорачаното писмо од став (5) на овој член достасаната премија не ја плати договорувачот ниту тоа го направи некое друго заинтересирано лице, осигурувачот може:

- со изјава да го раскине договорот, ако премијата била платена за помалку од 3 (три) години доколку премијата се плаќа повеќекратно и во тој случај дотогаш уплатената премија не му се враќа на Договорувачот,

- да му изјави на договорувачот дека го намалува загарантираниот износ во случај на смрт во случај кога се исполнети претпоставките за ослободување на обврската за плаќање на премија утврдени во член 22 на овие Општи услови.

Ако осигуреникот случај се случи пред раскинување на договорот или пред намалување на загарантираниот износ во случај на смрт, се смета дека договорот е раскинат односно, дека загарантираниот износ во случај на смрт се намалува во зависност од тоа дали е платена премијата за првите три години или не.

(7) Премијата може да се плаќа во благајните на осигурувачот или преку пошта или банка. Премијата се смета за платена оној ден кога осигурувачот ја примил уплатата.

(8) За одложување на плаќањето на премијата потребно е претходно пишан договор со Осигурувачот.

(9) Доколку премијата не биде платена на време, премијата ќе се инвестира во инвестициски фонд после извршената уплата и тоа во првиот можен термин за вложување (Член 20 став (1)).

Инвестициско портфолио

Член 12

(1) Премијата за вложување како дел од премијата за осигурување во Договорите за осигурување на живот поврзано со инвестициони фондови се инвестираат во инвестициски фонд управувано од Друштвото за управување со инвестициски фондови кое е наведено во Понудата и Полисата која е издадена при склучување на Договорот за животна осигурување.

(2) Договорувачот на осигурувањето го бира инвестициското портфолио од понудените инвестициски фондови од Друштвото за управување со инвестициски фондови, при склучување на договорот за осигурување. (3) Кај осигурувањето на живот поврзано со инвестициони фондови Договорувачот на осигурување го презема инвестициониот ризик при промена на инвестициските удели.

(4) Осигурувачот е должен секоја година по истекот на календарската година во писмена форма да го извести Договорувачот за вредноста на неговото инвестициско портфолио на ден 31.12 секоја година. Исто така Осигурувачот е должен на својата интернет страна да обезбеди податоци за вредноста на уделите на инвестициските фондови или линк до официјално објавени дневни податоци за вредноста на уделите во инвестициските фондови.

(5) Вредноста на инвестициското портфолио е изразена во денари и сите уплати во инвестициското портфолио и исплати од инвестициското портфолио се вршат во денари.

(6) За пресметка на уплата во инвестициски портфолија се употребува средниот менувачки курс на НБРМ кој е важечки на денот на кој се реализира уплатата кон Фондот.

(7) За пресметка на исплата од вредноста на инвестициското портфолио се користи средниот менувачки курс на НБРМ важечки на денот на продажба на уделот во избраното инвестициско портфолио.

ВЛОЖУВАЊЕ ВО ИНВЕСТИЦИСКИ ФОНД

Член 13

Вложување во инвестициски фондови и вредност на инвестициското портфолио

(1) Со премијата за вложување, Осигурувачот купува удели во инвестицискиот фонд управувано од Друштвото наведено во Понудата и Полисата која е издадена при склучување на Договорот за осигурување на живот.

(2) Со зголемување на цената на Уделите на инвестицискиот фонд, се зголемува и вредноста на инвестициското портфолио вложено во име на Договорувачот, со намалување на цената на Уделите на инвестицискиот фонд, се намалува и вредноста на инвестициското портфолио вложено во име на Договорувачот.

(3) Договорувачот го сноси инвестицискиот ризик при промена на вредноста на инвестираните удели. Според тоа, Договорувачот нема гарантирана сума при истек на осигурувањето, исто така и нема гарантирана откупна вредност.

(4) Бројот на удели кој што се купува во инвестицискиот фонд во име на Договорувачот зависи од цената на уделите на датумот на купување. Датата на купување е секогаш првиот работен ден во месецот по меродавниот датум за пресметување на уплатената премија за вложување во инвестициски фонд.

Член 14

(1) За времетраење на договорот, Договорувачот на осигурувањето може писмено да побара промена на инвестициски фонд во кој се вложува премијата за вложување. Преносот од еден во друг инвестициски фонд може да се дозволи со претходно одобрение од страна на Осигурувачот. Доколку друштвото за управување со инвестициски фондови наплатува трошоци за пренос, истите се наплатуваат од вредноста на инвестициското портфолио. Промената е можна со почеток на месецот кој следи по месецот во кој осигурувачот има службено добиено писмено барање за промена на вложувањеинвестицискиот фонд, доколку осигурувачот го прими барањето до25-ти во месецот. Доколку барањето е примено после 25-ти во тековниот месец, промената е можна после истек на наредниот месец.

(2) Во случај на промена на вложување инвестицискиот фонд и исклучување на одредени инвестициски фондови од страна на Осигурувачот, во случај на настанување на други околности кои не се во одговорност на Осигурувачот, како што се стечај на некој инвестициски фонд, спојување на инвестициски фондови, губење на дозвола за работа или кога со инвестицискиот фонд не може повеќе да се тргува или може само делумно да се тргува, Осигурувачот самостојно донесува одлука за избор на друг инвестициски фонд кој ќе го замени постоечкиот или со исклучување одреден фонд или портфолио на фондови, за што ќе го информира Договорувачот на осигурување во рок од 30 дена од денот на стапување на сила на правната последица на одлуката. Одлуката на Осигурувачот има влијание и на новите инвестиции како и за постоечкото инвестициско портфолио.

(3) Во случај на делумен откуп, Договорувачот на осигурување одлучува од кои инвестициски фонд треба да се исплати исплати од инвестициското портфолио.

Член 15

Трошоци

(1) Во рамки на осигурувањето на живот поврзано со инвестициони фондови од премијата за осигурување, осигурувачот наплатува:

- излезни трошоци за откуп на осигурувањето

- влезни и излезни трошоци на инвестицискиот фонд и трошоци за обработка на портфолиото на инвестициските фондови, ако Друштвото за управување со инвестициски фондови во согласност со проспекто за изработка на фонд ги наплаќа.

- трошоци за осигурување

(2) кај договорите со повеќекратно плаќање на премија за осигурување трошоците за осигурување се состојат од аквизициски трошоци, административни трошоци и трошоци за наплата;

(3) кај договорите со еднократно плаќање на премија за осигурување трошоците за осигурување се состојат од аквизициски трошоци и административни трошоци.

(4) Ако согласно законските прописи биде одредена обврска за плаќање на данок на инвестициските вложувања во фондови или на премијата, данокот ќе се одбие од инвестициското портфолио или од премијата за осигурување.

(5) Излезните трошоци за откуп на осигурувањето се во прилог со полисата за осигурување

ОБВРСКИ НА ОСИГУРУВАЧОТ

Член 16.

Обврски на осигурувачот

(1) Осигурувачот има обврска врз основа на договорот за осигурување да му исплати на корисникот:

1. Во случај на доживување, осигурена сума за доживување, односно вредноста на инвестициското портфолио по истек на осигурувањето.

2. Во случај на смрт на осигуреникот за времетраење на периодот на осигурување кога сеуште постои обврската за плаќање на премијата и кога истата редовно се плаќа, осигурена сума во случај на смрт која одговара на збирот на загарантиран износ во случај на смрт и вредноста на инвестициското портфолио.

3. Во случај на смрт на осигуреникот за времетраење на периодот на осигурување кога сеуште постои обврската за плаќање на премијата и кога истата не се плаќа редовно, Осигурувачот загарантираниот износ во случај на смрт и вредноста на инвестициското портфолио намалена за износот на доспеана неплатена годишна премија за ризик смрт.

4. Во случај на смрт на осигуреникот за времетраење на периодот на осигурување кога е договорено ослободување од плаќање на премија, намалениот загарантиран износ на осигурување во случај на смрт и вредноста на инвестициското портфолио

(2) Датум на пресметка на вредноста на инвестициското портфолио сеутврдува согласно одредбите од член 20 од овие Услови.

(3) Кога настанува осигурен случај, Осигурувачот ги продава уделите од инвестициското портфолио од договорот за осигурување и ја исплаќа вредноста на инвестициското портфолио. Релевантен датум за утврдување на вредноста на инвестициското портфолио се утврдува согласно член 20.

(4) Под услов да истото е согласно законските прописи и правилата на инвестицискиот фонд, корисникот на осигурувањето може, најдоцна во рок од 30 дена пред истек на договорениот период на осигурување, односно во случај на смрт на осигуреникот при пријавување на случај смрт, да побара во писмена форма префрлање на негово име уделите во инвестицискиот фонд, наместо исплата на вредноста на инвестициското портфолио.

(5) Ако корисникот на осигурувањето бара пренос на уделите во инвестицискиот фонд, а Друштвото за управување со инвестицискиот фонд наплатува трошоци за пренос, истите се наплатуваат од инвестициското портфолио. Ако вредноста на инвестициското портфолио е во висина до 1.000 евра, Осигурувачот истата ја исплаќа на сметка на корисникот.

Член 17.

Ограничување на обврските на Осигурувачот

(1) Обврската на Осигурувачот постои независно од причината на смртта, освен во случаеви наведени во наредните ставови од овој член.

(2) Осигурувачот не е обврзан да ја исплати осигурената сума во случај на смрт:

- ако осигуреникот изврши самоубиство во првата година од траењето на осигурувањето или умре од последиците на обидот за самоубиство направено во истиот рок;

- ако корисникот на осигурувањето намерно предизвика смрт на осигуреникот, а до тогаш не се уплатени најмалку три годишни премии; - ако смртта на осигуреникот настапила како последица на несреќен случај која осигуреникот намерно ја предизвикал.

(3) Осигурувачот не е обврзан да го исплати загарантираниот износ во случај на смрт, туку само вредноста на инвестициското портфолио во случај:

(3.1) ако осигуреникот изврши самоубиство во втората или третата година од денот на склучувањето на договорот или умре заради обид за самоубиство направено во истиот период;

(3.2) ако корисникот на осигурување намерно предизвика смрт на осигуреникот, а до тогаш биле уплатени најмалку 3 (три) годишни премии, во тој случај вредноста на инвестициското портфолио ќе му се исплати на договорувачот на осигурувањето, а ако е тој осигуреник, на неговите наследници

(3.3) ако смртта настанала како последица на војна, вооружени судири и граѓански немири, нереди, побуни и востанија;

(3.4) ако смртта настанала како последица на саботажа или терористичка акција од политички или верски побуди;

(3.5) ако смртта настанала како последица на атомска нуклеарна експлозија или радиоактивни изотопи и загадувања кои имаат за последица радиоактивно зрачење;

(3.6) ако смртта настанала како последица на користење на опојни течности, отрови, наркотични средства и лекови, освен оние кои се земени во согласност со редовната терапија и пропишани и контролирани од страна на овластен лекар. Со ова не се опфатени осигурените случаи кои настануваат како последица од користење на лекови по навика без редовни контроли на лекар;

(3.7) ако смртта настанала како последица од ментални заболувања или алкохолизам;

(3.8) ако смртта настанала како последица од возење и/или управување на сите видови возила и летала без пропишани исправи за возење и/или управување;

(3.9) ако смртта настанала како последица на употреба на летало, освен во својство на посада и патници во авиони кои се регистрирани за превоз на патници;

(3.10) ако смртта настанала како последица од управување со моторно возило под дејство на наркотични средства или алкохол;

(3.11) ако во моментот на настанувањето на осигурениот случај (незгодата), осигуреникот бил под дејство на наркотични средства и/или алкохол; (3.12) ако Осигуреникот во моментот на настанување на осигурениот случај се наоѓал во моторно возило со кое управувало друго лице под дејство на наркотични средства или алкохол (освен во својство на патник во средствата за јавен превоз). Се смета дека лицето е под дејство на наркотични средства и/или алкохол ако се утврди присуството на истите во крвта над дозволената доза, а според позитивните законски прописи кои се на сила во моментот на настанување осигурениот случај кај лицата кои управуваат со возилото;

(3.13) ако смртта настанала како последица на криминален обид;

(3.14) ако смртта настанала како последица на аматерско занимавање со опасен спорт или хоби: планинарење (со исклучок на пешачење низ природа), рафтинг, спелеологија, аеро спортови и управување со летала (падобранство, параглајдерство, змејови, балони, сурфање и др.), зимски екстремни спортови, мото спорт, јавање, мечување, боречки спортови, банџи-скокови, нуркање, сурфање;

(3.15) ако смртта настанала како последица на СИДА или ХИВ инфекција (непосредно или посредно), освен во случај со специјалистички извештај да може да се докаже дека инфекцијата настанала при: а) трансфузија на крв

б) случаен убод со игла при вршење на професионални обврски: како забар, медицинско лице, пожарникар, полицаец в) трансплантација со веќе заразен орган.

(3.16) ако смртта настанала како последица на природни незгоди и катастрофи (поплави, пожари, земјотреси...);

(3.17) ако смртта настанала како последица на учество во натпревари или при припрема на натпревари со копнени возила, летала или пловни објекти во професионални спортови;

(3.18) ако смртта настанала како последица на обид или извршување на недозволен прекин на бременост;

(3.19) ако смртта настанала како последица на зрачење со богата енергија со јачина од најмалку 100 електронски волти, неутрони на секоја енергија, ласерски и масерски зраци или вештачки добиени ултравиолетови зраци.

Член 18.

Пријава на барања поврзани со договорот за осигурување

(1) Лицата кои се здобиваат со право на исплата од договорот за осигурување должни се да достават писмена пријава до Осигурувачот на претходно препечатен образец на осигурувачот. Со пријавата треба да се достават и следните документи:

- Оригинал полиса за осигурување на живот
- Извод од матична книга на умрени
- Доказ за причината на смртта, доколку настапила смрт на осигуреникот
- Копија од документ за идентификација
- Копија од транскациска сметка

(2) Осигурувачот има право да побара увид во оригиналната документација која е приложена во копиите како и други докази кои се потребни за утврдување на правото за исплата

Член 19.

Исплата согласно договорот за осигурување

(1) Кога ќе настане осигурен случај, осигурувачот е должен да ги исполни своите обврски одредени со договорот за осигурување на живот во договорениот рок кој не може да биде подолг од 14 (четиринаесет) дена од денот кога осигурувачот добил известување дека настанал осигурениот случај. Меѓутоа, доколку е потребно повеќе време за утврдување на обврската на осигурувачот и нејзиниот износ овој рок почнува да тече од денот кога е утврдено постоењето на неговата обврска и нејзиниот износ. (2) Кога осигурувачот исплаќа оштетување на лице кое има право и договорувачот на осигурувањето нема одредено корисник, осигурувачот се ослободува од обврската од договорот за осигурување ако во моментот на исплата не знаел или не можел да знае дека корисникот е одреден согласно неговата волја или некој друг документ кој не му е доставен. Корисникот има право да побара поврат на исплатата од лицето кое ја примил осигурената сума од страна на Осигурувачот. Истото важи и во случај на промена на корисник на осигурување.

Член 20

Меродавен датум за одредување на вредноста на уплатите и исплатите од инвестицискиот фонд

(1) Меродавен датум за пресметување на уплатената премијата завложување во инвестициски фонд е последниот ден во месецот на уплатата, под услов уплатата да е реализирана до 25-ти во тековниот месец. Доколку уплатата е реализирана после 25-ти во месецот, како меродавен датум се зема последниот ден од наредниот месец.

(2) Меродавен датум за утврдување на вредноста на инвестициското портфолио во случај на доживување е последниот ден во месецот кога истекува обврската на Осигурувачот.

(3) Во случај на смрт меродавен датум за утврдување на вредноста на инвестициското портфолио е последниот ден во месецот кога е поднесено барање за осигурен случај смрт.

(4) Меродавен датум за утврдување на вредноста на инвестициското портфолио во случај на откуп или делумен откуп е последниот ден во месецот на тргување кога е поднесено барање за откуп.

(5) Ако стекнувањето или продажбата на уделот во инвестициските фондови не е возможно во еден од горенаведените датуми (пр. Инвестицискиот фонд на тој ден не тргува; работен ден во берзата не е работен ден во банката), тогаш меродавен датум е првиот следен можен датум за стекнување или продажба.

ОТКУП НА ДОГОВОРОТ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ И ПРОМЕНА НА ДОГОВОРОТ

Член 21.

Откуп на договорот за осигурување

(1) Откуп на договорот за осигурување или делумен откуп, може да побара договорувачот на осигурувањето со поднесување на писмено барање:

- доколку од почетокот на осигурувањето изминале најмалку три години и доколку во тој период биле платени сите осигурителни премии и доколку постои откупна вредност на полисата, за договори со повеќекратно плаќање на премија.

- доколку осигурителната премија е платена еднократно за целиот период на траење на осигурувањето, договорувачот има право на откупната вредност на полисата после истекот на првата година на осигурување, доколку постои откупна вредност.

(2) Осигурувањето може да се откупи делумно со истите услови од претходниот став ако преостанатиот износ на инвестиционото портфолио изнесува најмалку 1.000 евра.

(3) Во случај на откуп Осигурувачот ја исплаќа вредноста на инвестициското портфолио, намалена за трошоци согласно член 15 од овие Услови.

Член 22.

Ослободување од плаќање на премија- капитализација

(1) На писмено барање, Осигурувачот договорот за осигурување може да го капитализира. Договорот се капитализира со последниот ден во месецот во кој осигурувачот го прима барањето односно до кога е платена премијата. Барањето може да се поднесе ако се поминати најмалку три години од осигурувањето.

(2) Предуслов за капитализација е да вредноста на инвестициското портфолио да не биде помала од 1.000 евра. Во случај да износот биде помал, може да се исплати вредноста на инвестиционото портфолио, и во тој случај договорот престанува. Во случај на капитализација, на соодветен начин се намалува и загарантираниот износ на осигурување во случај на смрт. Загарантираниот износ на осигурување во случај на смрт со ослободување од плаќање на премија се утврдува врз основа на договорениот процент од вкупниот износ на уплатената премија до моментот на ослободување од понатамошно плаќање на премија. За утврдување на меродавен датум за одредување на вредноста на инвестициското портфолио важат одредбите од член 20 од овие услови.

(3) По капитализација од вредноста на инвестициското портфолио годишно се наплатува премијата за покривање на ризик смрт и трошоците за осигурување. Тоа може, да доведе да бројот на удели во инвестицискиот фонд биде потрошен или еднаков на 0 пред истек на договорениот период на осигурување. Во тој случај Осигурувачот нема обврска да исплати осигурена сума за доживување, а договорот престанува да важи по истек на периодот за кој е платена премијата за осигурување на ризик смрт.

(4) Наместопотполноослободувањеод плаќањенапремија, договорувачот на осигурувањето може со писмено барање да побара делумно ослободување од плаќање на премија. Во тој случај новиот загарантиран износ во случај на смрт ќе се утврди аналогно со договорениот процент од вкупно дотогаш уплатени премии и вкупната премија до крај на периодот на осигурување. Ако е побарано делумно ослободување од обврската за плаќање на премија, барањето може да се прифати само ако преостаната вредност на инвестиционото портфолио изнесува не помалку од 1.000 евра.

Член 23.

Промена на договорот за осигурување по истек на периодот на осигурување

По истек на периодот на кој е склучен договорот за осигурување, договорувачот на осигурување може да побара продолжување на договорот за осигурување согласно следните услови:

- а) со понатамошно плаќање на премија за целокупниот период на продолжување на договорот;
- б) без обврска за понатамошно плаќање на премија.

Член 24.

Валута на обврска

(1) Премијата за осигурување и трошоци поврзани со договорот за осигурување се договарат во евра, и се плаќа во денарска противвредност согласно среден курс на НБРМ на денот на плаќањето.

(2) Осигурената сума (загарантирана осигурена сума во случај на смрт и осигурена сума за доживување,) која се исплаќа согласно договорот за осигурување се исплаќа во денарска противвредност.

(3) Договорувачот на осигурување го сноси ризикот за промена на девизниот курс и трошокот за промена на девизниот курс при пресметување на вредноста на инвестиционото портфолио.

ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 25.

Форма на изјава, промена на полиса

(1) Сите изјави на договорените страни мора да бидат поднесени во писмена форма.

(2) Ако со овие услови или договорот за осигурување е предвидена обврската за поднесување на извештаи или барање од една од договорените страни на другата договорена страна, за навременост исполнување на договорените обврски меродавен е денот кога извештајот е примен од страната која го има испратено.

(3) Сите барања за промена, освен наведените во став (4) и (5) од овој член, може да се спроведат во тековниот месец ако истите осигурувачот ги има примена до 25-ти во тековниот месец, а барањата кои осигурувачот ги има прима после 25-ти во тековниот месец ќе се спроведат во наредниот месец.

(4) Сите барања за промена на загарантираниот износ во случај на смрт и динамика на плаќање, кои се примени до 25-ти во тековниот месец ќе се реализират со први во наредниот месец, а примените барања после 25ти во тековниот месец ќе се реализират со последниот ден во наредниот месец.

(5) Сите барања за промена на премија и траење на осигурување може да се бараат најкасно 30 дена пред датумот на почеток на новата осигурителна година.

(6) Договорувачот е должен во писмена форма да го извести осигурувачот за промена на адресата на живеење, односно адресата за известување. Ако договорувачот не постапи согласно претходниот став од овој член, Осигурувачот го задржува правото за испраќање на известувањата на последната адреса која му е позната. Сите одредби од испратените известувања стапуват на сила исто како да ги примил договорувачот на осигурувањето.

Член 26.

Одредување на корисник на осигурување

(1) Договорувачот на осигурувањето може во договорот, како и во некои подоцнежни правни работи, па и тестамент, да го одреди лицето на кое ќе му припадне правото од договорот за осигурување.

(2) Ако осигурувањето се однесува на животот на некое друго лице, за одредување на корисникот потребна е негова пишана согласност.

(3) Корисникот не мора да биде одреден по име, туку е доволно во полисата да се наведени нужните податоци за неговото одредување (4) Кога за корисници се одредени децата или потомците, користа им припаѓа и на оние кои се родени подоцна, а користа наменета на сопружникот му припаѓа на лицето кое било во брак со осигуреникот во моментот на неговата смрт.

(5) Кога за корисници се одредени децата, потомците или воопшто наследниците, ако Договорувачот на осигурувањето не одредил како ќе се врши поделбата помеѓу нив, поделбата ќе се изврши сразмерно според нивните наследнички делови. Ако корисниците не се законските наследници, осигурената сума ќе се подели на еднакви делови.

(6) Ако корисникот е малолетно лице, осигурената сума им се исплаќа на родителите, односно на законските старатели.

Член 27.

Заложување на полисата

(1) Полисата за осигурување може да биде дадена под залог

(2) Заложувањето на полисата има дејство кон Осигурувачот само ако е во пишан облик известен дека полисата е заложена на одреден доверител.

(3) Кога полисата гласи по наредба, заложувањето се врши со индосамент.

Член 28.

Застареност

Побарувањата од договорот за осигурување на живот поврзан со инвестициони фондови застаруваат според Законот за облигациони односи.

Член 29.

Надлежност во случај на спор

Доколку не се договори поинаку, а во случај на спор, надлежен е судот според седиштето на Осигурувачот.

Член 30.

Заштита на потрошувачи

(1) Во случај кога осигуреникот, односно корисникот на осигурувањето смета дека Осигурувачот не се придржува кон одредбите од договорот за осигурување, истиот може да достави претставка до :

- Организационата единица надлежна за решавање на спорови меѓу договорни страни во рамките на Осигурувачот (Комисија за постапување по престапки);
- Службата за внатрешна ревизија на Осигурувачот;
- Организацијата за заштита на потрошувачи и- Агенцијата за супервизија на осигурување.

(2) Друштвото за Осигурувачот преку воспоставен систем и интерни процедури одлучува по поднесените престапки во рок од 30 дена од денот на поднесување на престапката.

(3) Осигурувачот води регистар на доставени и решени престапки иако истите во законските рокови е должно да ја известува Агенцијата за супервизија на осигурувањето.

Член 31.

Заштита на лични податоци

Сите лични податоци со кои Осигурувачот располага како резултат на склучувањето на договорите за осигурување ќе бидат користени и обработувани во согласност со Законот за заштита на личните податоци и во согласност со интерните акти за заштита на лични податоци кај УНИКА ЛАЈФ АД СКОПЈЕ.

Согласно со Законот за супервизија на осигурувањето, член 107 и член 108, податоците за осигуреникот и полисата се доверливи.

Член 32.

Правна рамка

На сите односи помеѓу Договорувачот на осигурувањето, Осигуреникот, корисникот на осигурување и Осигурувачот кои не се одредени со овие Услови или со договорот за осигурување, ќе се применува Законот за облигациони односи.

Член 33.

Овие услови се усвоени на редовна седница на Управен одбор на Друштвото со одлука бр.0202/101 од 24.11.2017 година .

Член 1.

Период во кој се спроведува планско зголемување на премија и осигурена сума

1.1 Премијата за осигурување на живот како и премијата за дополнително осигурување, може да се зголеми за наредниот период на осигурување за договорениот процент (износот на зголемување)

1.2 Зголемувањето на премијата има како последица зголемување на загарантираниот износ во случај на смрт и зголемување на трошоците за осигурување. Сите зголемени износи во рамка на договорот за осигурување се применуваат од почетокот на наредниот осигурителен период.

1.3 Зголемувањето се применува до истек на периодот на уплата на премија, но најмногу до моментот кога осигуреникот навршува 65 години.

Исклучување во примена на одредби за планското зголемување на премија и износ на осигурена сума

5.1 Зголемување на премија/осигурена сума може да побара Договорувачот на осигурувањето со доставување на писмено барање најкасно еден месец пред датумот на почеток на осигурителната година.

Член 2.

Рок на зголемување на премија и осигурена сума

2.1 Зголемувањето на премија и осигурената сума се спроведува секогаш на датумот на почеток на осигурување.

2.2 Пред датумот на зголемување Осигурувачот ќе му достави на Договорувачот на осигурувањето известување за зголемувањето. Обврската на Осигурувачот во однос на зголемувањето започнува на денот на зголемувањето.

Член 3.

Мерила према кое се одредува зголемувањето на загарантираниот износ во случај на смрт и осигурена сума за дополнително осигурување

3.1 Зголемување на загарантираниот износ во случај на смрт се утврдува согласно пристапната старост на осигуреникот на денот на зголемувањето, према преостанатиот период на плаќање на премија и евентуално договорената дополнителна премија.

3.2 Ако се уклучени дополнителни осигурувања, во тој случај осигурената сума за дополнително осигурување се зголемуваат пропорционално како и загарантираната осигурена сума во случај на смрт од основното осигурување, доколку истото е наведено во барањето.

Член 4.

Останати одредби кои се применуваат за зголемување на осигурената сума

4.1 Сите постигнати договори во рамки на договорот за осигурување, како и правото на одредување на корисник, се однесуваат и на зголемување на осигурената сума

Член 5.

Надомест во случај на откуп:

Надомест во случај на откуп е надомест кој осигурителот го пресметува во случај на целосен или делумен откуп. Основа за пресметка на надоместот е вредноста на инвестициското портфолио на последниот датум на тргување во месецот кога е побаран откупот. Надоместот при откуп е даден во табелите подолу:

Надомест при откуп на полиса со еднократно плаќање на премијата.

Изминати години	Надомест (% од инвестициското портфолио)
1	4%
2	3%
3	2%
4	1%
5	0,5%

Надомест при откуп на полиса со повеќекратно плаќање на премијата.

Изминати години	Надомест (% од инвестициското портфолио)
3	3%
од 4 до 5	2%
над 5	0,5%

Видови на инвестициски ризици

Стратегијата согласно која се гради портфолиото на инвестицискиот фонд содржи средно ниво на ризик, кое е повисоко од ризикот карактеристичен за паричните фондови или пак за фондовите кои инвестираат исклучиво во должнички хартии од вредност (обврзници), но во исто време е понизок од ризикот на оние инвестициски фондови кои исклучиво инвестираат во акции. Инвеститорите треба да се свесни дека со вложувањето во инвестициски фонд преземаат определени инвестициски ризици, со оглед на фактот дека вредноста на финансиските инструменти на пазарот на капитал секојдневно се менува т.е. вредноста на уделот може да расте или опаѓа и повратот на почетната инвестирана сума во секој момент, не е загарантиран. Инвестицискиот ризик претставува веројатност приносот од вложувањето во определен момент да биде помал од очекуваниот или негативен.

Со цел креирање на реална слика во однос на овој вид на вложување и донесување на разумна одлука за купување на удели од инвестицискиот фонд потенцијалните вложувачи се должни да го земат во предвид универзалното инвестициско правило согласно кое очекуваниот принос на вложените средства е соодветен на ризикот кој се презема со тоа вложување, односно, колку е повисок очекуваниот принос на вложените средства толку е повисок и ризикот кој се презема. Со оглед на фактот дека со донесувањето на Проспект, инвестицискиот фонд отпочнува со работа, за него не може да биде пресметан индикаторот на синтетички ризик и принос, согласно Одлуката за утврдување на начинот на пресметување на приносот по удел во отворен инвестициски фонд и за пресметување на волатилноста на инвестициски фонд од Комисијата (Сл. весник

на Република Македонија бр. 170/2010). Видовите ризици од кои директно или индиректно зависи работењето на инвестицискиот фонд и неговите резултати се следниве:

Пазарен ризик

Нето вредноста на уделот во инвестицискиот фонд зависи од движењето на пазарните цени на хартиите од вредност кои се составен дел на портфолиото на инвестицискиот фонд. Намалувањето на цената на хартиите од вредност може да доведе до намалување на вредноста на портфолиото на инвестицискиот фонд и на остварените приноси и обратно, зголемувањето на цената на хартиите од вредност може да доведе до зголемување на вредноста на портфолиото на инвестицискиот фонд и на неговите приноси. Со цел на заштита од пазарниот ризик, Друштвото ќе се залага за негово минимизирање преку диверзифицирање на портфолиото, согласно со принципот на дистрибуција на ризикот.

Каматен ризик

Промената на каматните стапки може позитивно или негативно да се одрази на вредноста на средствата на инвестицискиот фонд, а особено на оној дел од средствата кој ќе биде инвестиран во депозити во овластени банки во Р. Македонија. Со цел намалување на овој ризик, Друштвото средствата од инвестицискиот фонд ќе ги орочува на различен временски период до максимум една година.

Кредитен ризик

Кредитниот ризик представува веројатност дека издавачот на одредена хартија од вредност нема да биде во состојба, во целост или делумно, да ги подмири своите обврски во моментот кога тие ќе доспеат. Неисполнувањето на обврските од страна на издавачите на хартии од вредност би имало влијание на ликвидноста и би ја намалило вредноста на инвестицискиот фонд. Друштвото ќе го минимизира овој ризик со тоа што во своето портфолио инвестицискиот фонд нема да вложува во должнички хартии од вредност (обврзници).

Ликвиден ризик

Ризик поврзан со ликвидноста представува веројатност дека инвестицискиот фонд во одреден момент ќе има потешкотии при изнаоѓање на средства за да ги подмири обврските поврзани со повлекување на удели од инвестицискиот фонд како резултат на неможноста брзо да се продадат финансиските средства по цена приближно еднаква на нивната реална вредност, пред сè поради моменталната неповолна побарувачка на пазарот. Друштвото ќе управува со ликвидниот ризик преку вложување во ликвидни хартии од вредност на најликвидните берзи.

Валутен ризик

Валутниот ризик претставува форма на ризик која се јавува при промената на цената на една валута во однос на друга. Инвестицискиот фонд во своето портфолио поседува хартии од вредност деноминирани во различни валути и можните промени на овие валути во однос на домашната валута може да доведат до зголемување или намалување на вредноста на уделите. Овој ризик Друштвото ќе го редуцира со диверзифицирање на портфолиото во различни странски валути.

Ризик од промена на даночните прописи

Ризикот од промена на даночните прописи представува веројатност дека законодавната власт, во Република Македонија или во странство, ќе ги промени даночните прописи на начин кој негативно би влијаел на приносот на инвестицискиот фонд. Ризикот од промена на даночните прописи во целост е надвор од доменот на влијание на Друштвото.

Политички ризик

Можноста од евентуални политички кризи во земјите во коишто инвестирал инвестицискиот фонд согласно Проспектот, може да доведе до промена на имотот на инвестицискиот фонд. За да се заштити од овој ризик Друштвото ќе го инвестира имотот на инвестицискиот фонд на начин што ќе овозможи што помало изложување на пазарите на кои може да се очекува политичките кризи да имаат поголемо влијание.